

REZUMAT

Tezele de abilitare sunt fie o cercetare strict cumulativă care prezintă principalele rezultate ale cercetărilor anterioare, fie o lucrare monografică de înaltă ținută. Ambele modalități de abordare incumbă o cercetare independentă, nefiind supervizate de un coordonator al tezei. Am optat pentru o abordare strict științifică a tezei de abilitare, aducând de fiecare dată referiri directe la sursele primare și secundare, subliniind deopotrivă contribuțiile personale.

Contribuțiile mele sunt îndatorate aproape exclusiv epigrafiei medievale și premoderne, fiind strâns legate de istoria medievală a Transilvaniei. Am publicat corpusul inscripțiilor medievale și premoderne ale orașului Sibiu (*Inschriften der Stadt Hermannstadt aus dem Mittelalter und der frühen Neuzeit*), care rămâne până acum singurul corpus epigrafic al unui oraș transilvan alcătuit după standardele științifice europene în vigoare. Am prezentat numeroase lucrări la conferințe naționale și internaționale, după cum o serie de studii epigrafice au fost publicate în reviste științifice. Ele abordează teme de epigrafie și iconografie, de interpretare a unor varii inscripții și monumente epigrafice. La toate acestea voi face referire la începutul fiecărui capitol al tezei, ilustrând și probând chestiunile cercetate. Lucrarea de față se dorește a fi o sinteză a cercetărilor mele de la susținerea tezei de doctorat și obținerea titlului de doctor în istorie (1997) până la zi. Ea include și o prezentare a evoluției profesionale în această perioadă. Am încercat în această sinteză să îndeplinesc principalele cerințe ale unei teze de abilitare, ceea ce a presupus o prezentare a realizărilor științifice și academice proprii într-un mod documentat, insistând asupra originalității și relevanței contribuțiilor personale. Din acest motiv am făcut mereu referiri la sursele folosite pentru a proba acuratețea și temeinicia cercetărilor.

Trebuie să lămuresc dintru bun început că nu am avut în vedere o abordare exhaustivă a mărturiilor epigrafice din Europa Centrală și de Sud-Est din evul mediu și epoca premodernă. Ar fi fost de altfel imposibil, nu doar din cauza constrângerilor unei teze de abilitare, ci și ca urmare a faptului că multe inscripții sunt inedite, repertoriile (*corpora*) referitoare la spațiul cercetat sunt puține, acoperind doar insule ale acestui spațiu, situație de altfel observabilă în întreaga Europă.

În urma cercetărilor întreprinse până acum, am căutat să probez originea și conceperea textelor epigrafice din perspectiva funcției lor memoriale. În acest scop am studiat rolul inscripțiilor ca mărturii reprezentationale cu privire la personaje din diverse medii – regi, principii și voievozi, elite politice și sociale, nobili, boieri, dregători și magistrați, bani și duci, membri ai patriciatului, cavaleri, negustori ori membri ai breslelor.

Aria de acoperire a acestei cercetări de sinteză este mai largă decât cea regăsită în studiile anterioare, specializate în general pe spații geografice mai restrânse, fapt explicabil în contextual includerii în repertorii a mărturiilor epigrafice regionale sau regionale. Din acest motiv, majoritatea studiilor sunt preponderant naționale, vizând spații și teritorii ale unor state moderne, abordate din perspectivă istorică, chiar diviziuni administrative actuale. De aici o serie de neajunsuri cauzate de lipsa unei viziuni de ansamblu asupra lumii medievale. Spațiul epigrafic pe care l-am analizat în această lucrare include deopotrivă zonele sud-estice germanofone, Bavaria și Austria, dar și alte spații din răsăritul Imperiului Romano-German, Boemia, Ungaria medievală, Polonia Mică cu Cracovia, zona Slovaciei, Croația medievală, inclusiv coasta Dalmației și Bosnia. Serbia și Bulgaria au fost avute și ele în vedere, fiind valorizate și aspectele majore care au influențat producția epigrafică din Țările Române. Cercetarea s-a extins și asupra Transilvaniei, un adevărat creuzet al influențelor apusene și bizantine încă de la cumpăna dintre milenii, precum și asupra Țării Românești și Moldovei, legate atât de spațiul Europei centrale, cât și de cel influențat de către Bizanț și statele sud-slave.

Teza de abilitare constă din trei mari secțiuni:

- I. Realizări profesionale și științifice
- II. Perspective academice și de cercetare
- III. Referințe bibliografice legate de primele două secțiuni

Structura primei secțiuni a tezei de abilitare, dincolo de introducere și concluzii, include patru capitole majore:

1. Legitimarea memoriei, cu accent pe *ius inscriptionis* în toate conexiunile sale, cu transmiterea bunei faime și amintiri, moartea glorioasă și faptele bune, *mors repentina*, precum și a funcției normative pe care au avut-o monumentele funerare.

2. Scrierile epigrafice, cu referire la variile tipuri de litere folosite în inscripțiile medieval și premoderne ale spațiului studiat – scrierea romanică, majuscule gotică și scrierea lombardă, minuscula gotică, capitala umanistă timpurie, capitala renascentistă, fractura și minuscula umanistă.

3. Formularul epigrafic cu referire la diferitele tipuri de formule uzitate – introductive sau de încheiere, nume, titluri și epitete care implică rolul social sau politic, precum și formulele de datare.

4. Iconografia monumentului funerar vizând în primul rând tipologia monumentelor în funcție și de caracteristici structurale, epigrafice și memoriale, inclusiv ciclul *vanitas vanitatum*.

Scopul acestui studiu nu este doar o nouă lectură a izvoarelor epigrafice din spațiul Europei Central-Sud-Estice a evului mediu și perioadei premoderne, ci și acela de a asambla demersul epigrafic într-o schemă sau paradigmă interpretativă de natură să îmbine în evaluare atât componenta strict epigrafică, a textului transmis prin inscripții, cât și cea iconografică, așadar o paradigmă interpretativă iconotextuală.

Lucrarea include o prezentare a devenirii profesionale din momentul obținerii titlului de doctor, precum și planurile de perspectivă ale carierei profesionale, academice și științifice, cu sublinierea direcțiilor de cercetare avute în vedere. Referințele bibliografice asociate primelor două secțiuni includ și cele mai relevante contribuții personale în domeniu.